

Biskop i Nidaros Herborg Finnset

1

**Visitas i Strinda, Strindheim
og Berg sokn i Strinda,
Heimdal-Byåsen prosti
2. – 9. februar 2020**

**Visitasforedrag
Søndag 9. februar 2020**

1 Innledning

Å være på visitas er å spørre: «Hvordan står det til?»

Formålet med biskopens tilsynsbesøk er å samtale og støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og synliggjøre kirkas nærvær i lokalsamfunnet. Visitasen er en temperaturmåler på hvordan det står til lokalt, og fungerer på sitt beste som et speil hvor vi ser oss selv, gleder oss over det vi ser, - og også ser at endring alltid er nødvendig.

«Menighet i forandring» er tema for denne visitasen. Det gir oss et rom for å stoppe opp og undersøke, kjenne etter: Hvor er vi? Hva ønsker vi oss? Hvor vil vi? Hva kan vi gjøre for å komme oss dit? Hvordan kan vi være Guds medarbeidere her vi holder til?

Denne uka har jeg gledet meg til å møte dere alle, og få muligheten til å si «takk for sist» til mange av dere.

Det har vært ei uke til å bli glad og stolt av: glad for alt det gode som skjer, og stolt over alt det som ansatte og frivillige sammen får til. Vi har hatt tankevekkende samtaler med store og små samfunns-institusjoner i lokalmiljøet. Jeg har møtt lønnede og ulønna ildsjeler i ulike sammenhenger. Jeg har møtt ei kirke som er nær og til stede i lokalmiljø og en bydel med fellesskap og trygge, annerledes rom, steder for senkede skuldre, livstolkning og omsorg, for håp og tro og fellesskap. Og vi har møtt samfunnsinstitusjoner som ønsker samarbeid og ser kirka som en relevant samarbeidspart i store og viktige samfunnsoppgaver som vi deler.

Tre kirkebygg: Strinda, Berg og Strindheim ligger tett på hverandre. Menighetene henger sammen og samarbeider. De ansatte holder til i ett kontorfellesskap. Menighetsrådene har vært utfordret på om dere skal være tre råd eller ett. Alle disse faktorene har gjort det naturlig å ha én, samlet visitas hos dere.

Hele Strinda-området er i tett kontakt med en av de store livssyns-trendene i det norske samfunnet: medlemsandelen i Den norske Kirke synker. Ikke først og fremst fordi mange forlater folkekirka, men fordi mange av dere som bor her, tilhører andre tros- og livssynssamfunn eller religioner. Det gir oss nye perspektiver: Hvilke samfunnsoppgaver venter på lokalmenighetene? Det trengs at vi er gjestfrie kontaktskapere, og er med på å bygge gode nabolag og en bydel hvor alle kan kjenne seg trygge og velkommen. Her har vi også en særlig oppgave i å løfte opp betydningen av tro og livssyn i det offentlige rommet, og være sammen med mennesker av ulik tro. Vi lever i et samfunn som har endret seg: gjennom de nye deltakerne i våre nabolag og vår bydel utvides mangfoldet: det er en rikdom.

Vi lever i en tid med store endringer: i måten å være sammen på, hvordan vi kommuniserer med hverandre, endrede verdier og nye innsikter. Hvordan møter vi disse endringene som kommer til oss, og som også forandrer oss? Hvilke muligheter gir det kirka? Hvilke handlinger krever det av oss?

2 Rapporter og visitasfokus

Til visitasen har sokneprestene Trond Roland, Lise Martinussen og Bergljot Svanholm, i samråd med menighetsrådene, utarbeidet visitasberetninger for den kirkelige virksomheten i soknene. Kirkevergen i Trondheim har levert fellesrådets rapporter om kirker, kirkegårder og lokale rammevilkår. Her registrerer vi at det arbeides godt og systematisk, her er det god oversikt og gode framdriftsplaner for å være ajour med løpende utfordringer. Prost Nils Åge Aune har utarbeidet en rapport om kontorhold og koordinert arbeidet med å forberede visitasen. Tusen takk til dere alle!

Rapportene gir innsikt i de lokale forholdene. De er viktig som forberedelse, og viktig for arbeidet under selve visitasen. Rapportene har vært utgangspunkt for samtalene med rådene og de ansatte.

Rapportene vil sammen med dette foredraget være en del av de dokumentene som sammen utgjør visitasprotokollen. Den samlede skriftlige dokumentasjonen av visitasen vil også være underlagsmateriale for oppfølgingsarbeidet etter visitasen.

3 Møtet med de ansatte

Menighetenes viktigste ressurs er de ansatte. Møtet med dem er et av visitasens viktigste møter. Inn til dette møtet bar vi med oss den gode utfordringen fra kong Haralds nyttårstale, gjengitt av Trond Roland i åpningsgudstjenestens preken: «Vær der for hverandre. Gi hverandre de gode ordene. Bær hverandre om nødvendig.» - Et godt innsteg i møte med Nils Åge Aunes presentasjon av visitasens tema: «Menigheter i endring.»

Dere har stått og står midt i store endringsprosesser - like uunngåelige endringer som i livet selv. Endring fordi de ytre forhold endrer seg, fordi vi må ta tida på pulsen. I slike prosesser kan det være krevende å gi slipp på noe, for å gripe det nye. Det kan være krevende å leve med det som ennå ikke har funnet sin form. Det kan være utfordrende, men også spennende å etablere nye relasjoner, og bli kjent med nye samarbeidspartnere og kollegaer. Men vår tid er nå, og det er vi som er til stede her. Tida kaller på oss slik den er, kaller oss til å stå sammen for å nå lengre ut med evangeliet, kaller oss til å innrømme hverandre nåde og tid og forståelse i endringsprosessene. Gode relasjoner er viktig innad i arbeidsfelleskap og mellom gode naboer. Slik bidrar alle hver på sin måte til at kirka har et godt omdømme.

Møtet med de ansatte ble et inspirerende møte med dyktige og engasjerte medarbeidere som snakket varmt om arbeidsoppgaver og ansvar, uten at utfordringene ble underslått.

For prost og kirkeverge, som sammen har arbeidsgiveransvaret for de ansatte, er det en viktig oppgave å legge til rette for faglig utvikling og samarbeid, gi gode rammer og fordele ansvar og oppgaver slik at det oppleves rettferdig og rimelig. Det er viktig å arbeide med stabsutvikling for å skape en tydelig «vi-følelse» og vilje til å arbeide godt sammen på tvers av ulike ansvarsområder og tradisjonelle profesjonsgrenser.

Uansett hvilken stilling en har i kirken, skal en tenkte stort om den oppgaven en har. Særlig skal vi være oppmerksom på at de som har sitt daglige arbeid som kirketjenere, gravplassarbeidere og kontormedarbeidere, ofte er i førstelinja i møte med mennesker. I mange sammenhenger er det de som er kirkas ansikt utad. Kirka – det er alle de ansatte sammen med alle som ønsker å høre til og kjenner at kirka er deres.

4 Møte med menighetsrådene.

Først vil jeg gjerne si en stor takk til alle rådsmedlemmers engasjement for sin kirke, sine menighetsfellesskap og sitt nærområde. Takk for innsats og trofasthet. TAKK!

Takk for at dere ønsker å ta felles ansvar for kirkas ve og vel, som tre gode naboer i mulighetens område.

Samtalene om soknestructur og samarbeid har i noen år tatt mye tid og fokus og dere har så langt ikke funnet det tjenlig å gå inn for å etablere et felles sokn i dette området av byen. Samtidig har det vokst fram en erkjennelse av at det trengs en felles forståelse av nærområdet, og en felles strategi for å være kirke akkurat her. Menighetene og kirkebyggene er ulike, med ulik historie, kultur, muligheter og satsningsområder.

I samarbeidet mellom dere vil det være viktig å

- Ikke tenke om hverandre som konkurrenter
- Heie på hverandres styrke
- Gi hverandre frihet til å ha ulik profil og ulike satsingsområder
- Glede seg over hverandres suksess og bidra til den

Fra samtalen med rådene vil jeg hente fram noen stikkord:

- Rådene har mange nye medlemmer som arbeider godt sammen
- Vi gleder oss over samarbeidet med dyktige prester i rådene og staben for øvrig
- Vi tenker at frivillighet er et nøkkelord og en helt sentral suksessfaktor
- Vi må være kirke på en slik måte at folk gis lyst til å være med
- Vi må være en kirke som betyr noe for folk
- Vi må bygge kirka som merkevare
- Vi må samarbeide og våge å tenke nytt
- Vi må bruke konfirmanttida frimodig som den brede rekrutteringsarenaen den er
- Vi må tenke om og fortsatt satse på gudstjenesten som menighetens sentrale omdreiningspunkt
- Kirka må være rommet og fellesskapet som er annerledes
- Kirka må være et hjem for alle generasjoner
- Kirka må være i bruk som gudstjenesterom, kulturhus og bydelshus.

5. Gudstjenesteliv og kirkebruk

I løpet av visitasen har vi opplevd et mangfold av gudstjenester: i Strindheim har vi møtt poesien og musikken i en kveldsgudstjeneste, i Berg har vi vært sammen med ungdommene, i Strinda har vi vært på hverdagsgudstjeneste tett forankret i tidebønnstradisjonen. I dag har vi vært sammen i Strindakirka i det store søndagsfellesskapet. Slik har uka vært en vandring i det mangfoldige livet som leves her, og som dere har mange muligheter til å utvikle videre sammen. Gjør det! Arbeid videre med variasjon og mangfold i gudstjenestelivet. Prøv ut nye former, nye musikalske uttrykk, ny gudstjenesterytme med hensyn til bruk av ukedag og tidspunkt på dagen. Ta vare på det som fungerer godt og som det finnes ressurser til. Legg bort det som dere ikke får til. Men prøv uten å konkurrere med hverandre!! Prøv slik at gudstjenestelivet i dette området kan være preget av variasjon, mangfoldighet og ulik profil.

En stor rikdom i gudstjenestelivet handler om hvordan frivillige og medliturger tar del i gudstjenestefeiringen og slik utvider eierskapet til gudstjenesten. Frivillighet handler om

oppgaver og medansvar, om tilhørighet og engasjement. Dypest sett handler det om rikdommen ved å gi av seg selv og være til velsignelse for andre. Gudstjenesten er hele menigheten sin. Sammen feirer vi gudstjeneste.

I Nidaros bispedømme har vi over lang tid hatt fokus på at vi er kirke i et område med dype samiske røtter. Når nådehilsen og velsignelsen høres på sørsamisk i gudstjenestene, synliggjøres det at vi er *en* nasjon, bygd på territoriet til to folk. Slik kan vi være med og gjøre mangfoldet til en rikdom mellom oss.

I visitasens møte med trosopplærerne drøftet vi vår kirkeforståelse ut fra problemstillingen «Folkekirke eller kirke for spesielt interesserte.»

I Trøndelag vil nok kirken alltid være begge deler. Vårt oppdrag som folkekirke er å være kirke for alle og til stede over alt. Samtidig vil engasjement og trosoverbevisning variere sterkt blant kirkas medlemmer.

Da de kristne organisasjonene vokste fram for mer enn 100 år siden, var det sterk vekt på troen som et personlig anliggende, og et sterkt engasjement for misjon, diakoni eller ungdom. Fokus på den individuelle bekjennelsen, engasjementet for troens dybde og hjertesaker kom til å gjøre rommet trangt for mange. Synlige tegn på tro og engasjement ble så mye viktigere enn folkekirkens enkle tilbud om betingelsesløs nåde og tilhørighet.

For mange handler kristen tro om trygg tilhørighet og kollektiv tilslutning, om tro som er lettere gjort enn sagt. Det er mange måter å uttrykke denne tilhørigheten på. Det ligger mye ekte tro og kjærlighet gjemt i praktisk arbeid, i engasjement for rettferdighet og bærekraft. Denne måten å uttrykke tro på – mer preget av diakonal og praktisk handling enn av ord, må anerkjennes som «tro god nok» mellom oss. Kirka har rom for ulike trosuttrykk, for ulike hjertebarner og ulikt engasjement. Her skal det være høy himmel, åpne dører, nåde nok for alle som vil være med og høre til.

6. Kirkemusikk og kulturengasjement

Under visitasen har vi møtt dyktige kirkemusikere og et bredt kulturuttrykk. Kirkemusikerne spiller en viktig rolle i gudstjenestelivet og som brobyggere til det lokale musikk- og kulturliv. I kirkene må det gis rom for musikk av høyeste kvalitet sammen et bredt folkelig uttrykk med røtter i allmenkultur og i lokalkultur. Kirka og kirkerommet kan romme alle arrangementer og uttrykk som oppleves forenlig med å tenne lysene på alteret. Slik kan og skal kirkene fungere som gudstjenesterom, kulturhus og bydelshus.

Gudstjenestene er stedet for bønn, tilbedelse og lovsang, nåde og håp. Sangen og musikken fargelegger og bærer evangeliet mellom oss i salmesang og liturgi. Å ha gode kirkemusikere er viktig for et godt gudstjeneste- og menighetsliv, men ikke minst for at kirka skal være et åpent og inkluderende hus og hjem for alle i bydelen.

7 Møte med fellesrådet og kommunen

I møter med fellesrådet og kommunen er jeg glad for å registrere de gode relasjonene som preger samarbeidet mellom kirka og kommunen. Etter en lang periode med økte bevilgninger er den økonomiske situasjonen i kommunen nå slik at alle kommunale sektorer må arbeide

med innsparingstiltak. Kirka må også ta sin del og er innstilt på det. Samtidig vil det alltid være kirkas ansvar å se på sin organisering og ressursbruk med sikte på å få mest mulig kirke for de bevilgninger som stilles til rådighet. Dette har også vært målet for det utviklings- og omstillingsarbeidet som fellesrådet har hatt fokus på gjennom mange år for å styrke kvaliteten i utføringen av de oppgavene som ligger til fellesrådet. Et systematisk vedlikeholdsarbeid på kirkene har gjort at det mest kritiske vedlikeholdsbehovet er tatt vare på samtidig som uløste tiltak er kartlagt og planlagt. Det er godt samarbeid og god dialog mellom de to arbeidsgiverlinjene, jeg er glad for at det er slik og muligheten det gir for å realisere en nærværende og levende folkekirke. Fellesrådet satser også på faglig styrking av sine ansatte, og har sammen med Trondheim kommune bevisst satset på støtte til flere diakonstillinger.

Fra kommuneledelsen gis fellesrådet stor anerkjennelse for kvaliteten i lokalkirkens ledelse og drift. Det registreres med glede at den kommunale satsingen på flere diakonstillinger har gitt et bedre og mere systematisk samarbeid mellom kirke og kommune innenfor helse- og omsorgssektoren, et styrket engasjement for fattige og for andre som har havnet i velferdssamfunnets randsone.

I møtet med kommunen hadde vi en bred drøfting om vårt felles engasjement og arbeidet med FN's 17 bærekraftsmål. Bærekraftsmål 17 er Samarbeid for å nå målene. Jeg noterte med interesse kommunens melding om hvordan bærekraftsmålene nå er et allment tema og engasjement i alle sammenhenger fra barnehager til næringsliv og vil være et gjennomgående perspektiv i ny kommuneplan fram mot 2030.

I møtet med kommunen fikk også barn og unges oppvekstvilkår fokus. Jeg delte inntrykkene jeg har med meg fra møtene med skoleungdom, barn og unge denne uka, og fra voksne som jobber blant dem: om unges livsfølelse, om utfordringer knyttet til helse, utenforskap, selvbilde og rus. I møte med ungdomstidas store utfordringer er samtalen om det å være menneske blitt en enda viktigere samtale. Hvordan skal vi leve sammen? Hva er vårt ansvar og hvordan skal vi ta ansvar for oss selv og de vi har rundt oss? Hva er sosial bærekraft og hva er sosialt bærekraftig?

I møte med debatten om den foreslåtte rusreformen og avkriminalisering av bruk av narkotiske rusmidler, er meldingen fra skolehold krystallklar: En avkriminalisering av rusbruk er å gå i feil retning, og frata barn og unge en helt nødvendig buffer mot miljøer og rusmidler som allerede utgjør en stor trussel for unges framtid og helse. Barns og unges oppvekstvilkår angår hele fellesskapet.

Kirkas oppdrag er å være folkekirke – kirke over alt og for alle. Kirkas samfunnsoppdrag er å stå sammen med alle gode krefter og med folk av god vilje om å bygge gode lokalsamfunn og bydeler hvor kirka er nærværende for alle med åpne fellesskap, med nåde, håp og himmel.

8 Trosopplæring og faglig samarbeid.

Møtet om trosopplæring med kateketer, menighetspedagog og prester gav oss en god oversikt over aktiviteter og utfordringer. Ikke uventet fikk vi dokumentert hvordan enkeltstående møtepunkter ikke gir ønsket oppslutning mens de kontinuerlige tiltakene fungerer langt bedre.

Trosopplæringen har som mål å nå alle døpte fra 0 til 18 år. Med begrensede ressurser har det alltid vært enklest å nå de minste. Trosopplæringens breddeperspektiv har noen steder stått i veien for å satse tungt for å lykkes bedre med noen færre prosjekter og grupper. Fra Kirkerådet kommer det nå nye signaler: Målet er fortsatt å nå flest mulig, men sats ordentlig på det som dere lykkes best med. Rommet for kreativitet og utprøving av det dere har mest tro på, er stort.

Lykke til videre med et arbeid som er avgjørende viktig for kirkas nåtid og framtid.

8 Samarbeid skole-kirke

Visitansens møte med avgangselever ved Strinda VGS og skoleledere bød på sterke inntrykk, spennende samtale og klare meldinger. Møtet med avgangselevne ble et spennende dialogmøte om viktige og krevde verdipørsmål - gruppedannelse og utenforskap, sosiale medier, rusproblematikk og kroppspress. Men vi møtte også ungdommer med sterkt engasjement for klima og bærekraft. Elevene ved skole kunne stolt melde at skolen hadde gått av med seieren i årets KLIMA-NM for store skoler.

Fra skolelederne ble betydningen av skolens elevtjeneste og miljøveiledere sterkt understreket. Her er det stor pågang og stort behov for støtte og gode samtalepartnere. Sentrale temaer er psykisk helse, rus, selvskading og selvmordstanker, selvbilde, selvtillit og ensomhet.

Den sterke advarselen om avkriminalisering av rusbruk, er allerede nevnt.

Stor takk til elever og skoleledere, og til barnehagene som tok så godt imot oss! Og stor takk til kirkelige medarbeidere som gjennom hele året arbeider godt og målbevisst med å vedlikeholde gode relasjoner og verdifulle samarbeidsprosjekter.

10 Diakoni

Diakoni er kirkas omsorgstjeneste og evangeliet uttrykt i nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kampen for rettferdighet. Diakonien sin oppgave er å verne den sårbare, å ha blick for den som faller utenfor og den som trenger støtte.

Visitansen har gitt oss gode møter med menighetenes diakonale arbeid. Vi har møtt engasjerte helsearbeidere på Persaunet bo- og velferdssenter, faglig stolthet og stor trivsel, godt samarbeid mellom kirka og institusjonene og en spennende Livsglede-filosofi i tilrettelegging av hverdagen for de som bor på institusjonene. Her ligger det også godt til rette for å etablere nye avtaler om rytme, innhold og verdier i samarbeidet mellom kirka og institusjonene.

Diakonien må alltid ha et samtidsblikk på det som er dagens utfordringer, og på hvor de saker og mennesker befinner seg som i dag trenger kirkas oppmerksomhet og støtte. Her utfordres diakonien til nytenkning og samarbeid med andre offentlige og ideelle aktører. Både de diakonale og offentlige utfordringene vil alltid være større enn de ressursene vi alene har til å møte dem. Utfordringene vil endre seg og de representerer et felles samfunnsoppdrag. Gode lokalsamfunn bygges alltid i fellesskap.

Diakonen og diakoniutvalgene er navet i det diakonale arbeidet i menighetene. Et tradisjonelt diakonalt fokus har vært seniorsegmentet, men i de seinere årene har inkludering, bærekraft og grønne perspektiv blitt viktige diakonale utfordringer. Når det nå er planer om å etablere en kirkehage ved Berg kirke, vil det være et spennende diakonalt

nybrottsarbeid i Trondheim som både vil legge til retter for nye samarbeidsrelasjoner og nettverksbygging i kirkas nærmiljø.

En slik mulig samarbeidspartner i engasjementet for bærekraft og miljø møtte vi da vi besøkte Voll gård og Strinda frivilligsentral. Her møtte vi engasjement og kompetanse på jordvern, grønne bymiljø og økologisk hagebruk i byen. I besøksfjølset fikk vi et glimt inn i forbrukersamfunnets problematiske forhold til profittmaksimering, matproduksjon og matsvinn, i møte med epler fra Chile og asparges fra Peru som hadde reist jorda rundt for til slutt å bli til grisemat, etter å ha gått ut på dato i butikken.

Spørsmålet om jordvern har både en lokal og en global dimensjon: vi diskuterer hvilke arealer vi skal bygge ned og hvilke vi skal verne. Hvilke arealer kan vi dyrke på for å få opp den samlede matproduksjonen i verden? Dette er også et diakonalt anliggende.

11 Kirka og NRK

Et av visitasens spennende møter var møtet med NRK's ledelse og livssynsavdeling på Tyholt. Vi møtte dyktige medarbeidere som raust og åpent delte av sin kunnskap og sine refleksjoner. Her fikk vi presentert NRK's strategi og samfunnsoppdrag. Her møtte vi åpne dører for samarbeid til gjensidig glede og nytte slik at både kirka og NRK på en bedre måte kan løse vårt samfunnsoppdrag – det oppdraget som vi står sammen om og det som er vårt eget.

Både de lokale menighetene og bispedømmet har muligheter til å følge opp her.

12 Oppsummering

Denne visitasen har vært et godt møte med tre sokn som har et sterkt ønske om å finne vei videre som gode naboer og samarbeidspartnere i oppgaven med å være en levende kirke i denne bydelen. En fersk undersøkelse blant kirkas medlemmer i vårt område forteller oss at 6 av 10 har et positivt forhold til kirken og synes det er viktig at kirken har en sentral plass i lokalsamfunnet. Det gir oss åpne rom å gå inn i. Det utfordrer oss til frimodighet, til å våge det som i mer nøkterne øyeblikk kan oppleves som dumdrilig og kanskje umulig.

Til slutt vil jeg gi noen utfordringer med på veien videre:

- Fortsett den gode arbeidet som gjøres med å profilere kirkene som åpne hus med rom for livets mangfoldighet, som annerledesrommene med rom for alt det som hører livet til – som gudshus, kulturhus, bydelshus – livsnære og himmelvendte rom.
- Fortsett med å utforske det gode naboskapet og mulighetene for samhandling mellom menighetene.
- Fortsett å arbeide med hvor og når gudstjenestene feires, og hvordan de utformes
- Fortsett med å arbeide med hvordan dere er til stede i det offentlige rommet: hvordan kan dere bedre samordne informasjon, invitasjoner og innhold i bredden av det kirka tilbyr? Visitasen har vist oss at det er mange åpne dører for kirka. Bruk dørene!
- Dyrk det gode samarbeidet mellom alle de kirkelige faggruppene, med respekt for andres faglighet og person. Gled deg over de perspektivene du ikke selv har tenkt på, vær gjerne med og heie på kreative forsøk!

«Vær der for hverandre. Gi hverandre de gode ordene. Bær hverandre om nødvendig.» La det være målet for hvordan vi ønsker å være kirke og kirkelige medarbeidere i våre lokalsamfunn.

Til slutt: TAKK. Et stort takk for gjestfrihet og varm mottakelse overalt!

Takk til ansatte i fellesrådet og prestene som har planlagt og deltatt under visitasdagene. Takk også for den gode samtalen med ledelsen i Trondheim kommune!

Og sist, men ikke minst: Takk til prost Nils Åge Aune og kirkefagsjef Inge Torset for konstruktivt og godt arbeid og medarbeiderskap!

Må Gud velsigne Strinda, Strindheim og Berg menigheter, og veien videre som kirke og trosfellesskap i mulighetenes bydel og område!